

Pr arcurdèr la Rina

Mé a n sò, chèro i mî amîg, chi ed vuèter èva cgnusó la Rina Pignatti. Mé st privilèg' a l ho avó e adès a sán qué par díruv che púc dé fà la s n é andè. La Rina la fò un'ativéssta dal Parté Comunessta, mo l'arèv psó èser una catechéssta, una sóra, una masstra e la sò pasiàn la srév stè prezîsa. Da žauvna l'andèva int i paîs dla Bâsa Itâglia pr insgnèr a cäl dòn i sù dirètt, zarcànd ed fèri da capîr che la vétta l'èra la sò e brîsa dal capurèl o dal padràn dla tèra o d un maré-padràn. Quanti bôt ch'la ciapé la Rina! Quanti vòlt i zarchènn ed fèrla stèr zétta con däl minâz, mo lî l'ha sänper tirè d lóng par la sò strè. L'èra un spetàuel ascultèrla a cuntèr i chès ch'i i capitènn, cme cla vòlta ch'i la mandènn a fèr un cumézzi a Mântvî con l ónnic mèz a dispuziziàn: una motoziclatta. I i insgnènn che int al manóbbri ai èra la friziàn, al frèno par dnanz e la manatta dal gâs; i mitènn in mòto e vî ch'la parté, sätta un'âcua ch'parèva óngg' e trî. Bän o mèl l'arivè int la piâza ed Mântvî, in dóvv ai èra di cunpâgn ch'i la stèven d'asptèr, mo lî la n èra brîsa bôna ed farmères e acsé la taché a girèr in tãndd fén che a un zèrt pónt i la "plachènn" cum i fan i žugadûr da rugby!

Quando la cuntèva sta partîda ai èra da šganasères dal rédder, parché la Rina l'èra alġra, utiméssta e inamurè dla vétta.

Grâzie, Rina.

St'estèd...

Al lunèri di spetàuel int *l'Arena del Navile* l é bèle prãnt e st ân avän fât i quí ala granda! Rispèt al ân pasè a sän riusé a avair:

- **Giorgio Comaschi** con dû spetàuel;
- **Lamberto Lipparini** con la sò urchèstra (òt elemént, dû cunzèrt);
- una serèta ed fisarmònic presentè da **Mauro Malaguti** ed Râdio Sanluchén;
- **Emanuele Vecchi** con una projeziàn naturalésstica d una blazza ecezionèl;
- al grópp musichèl "**Cafè correcto**";
- al **Trio ACE**;

- con chi šburdlón dla "**Bâla dal bul gnais**" a farän un *tèle-sciò* tòtt nustràn!

- E pò ai srà anc däl vèci cgnusänz:
- **Gianpiero Sterpi** e la sò cunpagnî;
- dala Tuschèna, la **Lisetta Luchini** con **Mauro Volpini**;
- dala Padóll, chi mât scuintarnè dl'**Honolulu Gang**;
- da Castnès, la Cunpagnî "**Al nòstar dialàtt**";
- al *jazz* con **Annibale Modoni, Felice Del Gaudio, Lele Barbieri** e **Vincenzo Serra**;
- **Marco Poli** con i sù quízz e äl stòri dla Bulaggna d una vòlta;
- i amîg dla **Furlana** e dla **Violina** par balèr tòtt insämm al "bäl dspècc";
- la *band* "**Usato sicuro**";
- la scuèdra di "**Non stop**" par fèr i bäl ed grópp.

E pò ai srà anc la nòstra **Cunpagnî dal Pânt dla Biånnda** con däu rèplic ed "Da vic' cum la mitaggna?" e – *udite udite* – una serèta con äl barzlàtt cuntè da cal šburdlån ed **Chicchi!** Ai srò pò anca mé con "Quando i portici erano di legno", con i dsègg ed **Matitâza**, par cuntèr e cantèr al medioèv bulgnais.

Tótt quasst, in dóvv? Mo... qué sätta!

La cantéina ed Nardo

La Doctor Dixie Jazz Band l'é un'urchèstra che da pió ed zincuant'ân la fà unâur a Bulaggna, che con bôna raşån l'é cunsiderè la "zitè dal *jazz*" par ezelänza. Al mèrit l é sâuratótt ed Nardo Giardina che, fén dai ténp dl'Università, al mité insämm una furmazziàn ch, dâpp a tant ân, l'ha ancâura vóġja ed sunèr, cantèr, fèr tuglièna. Am vén quèsi da pinsèr che chi "ragâz d una vòlta" i séppen i ûltum rapresentànt dla gogliardi, qualla dla "fèsta däl matrèccol" ed bôna memòria. La tèna ed Nardo e i sù

amîg l'é la famâusa cantéina in vî Cesare Battisti, un sît ch'l arcòrda dimónndi da vsén äl *caves* parigènni di ténp ed Sartre e dla Juliette Greco.

Chi ragâz i s ardûsen là sätta una vòlta al mais e a psî stèr trancuèll che in cl'ucasiàn ai é al *tutto esaurito*, parché ascultèr Nardo e i sù l'é un'esperianza beléssima, ch'la t fà turnèr indrî e la t dà una gran cârġa d entusièsum... A mé am vén sänper in amânt al senegè "*Jazz band*" ed Pupi Avati...

Lucio Dalla, Henghel Gualdi, Pupi Avati, Renzo Arbore: socuànt nóm famûs ch'i han sunè con la Doctor Dixie; int la sò cantéina ai ha sunè anc un grandèssum cme Gerry Mulligan, e anc di èter fenòmen ch'i vgnèven dal'Amèrica, in chi ân che a Bulaggna i urġanizèven al Festival dal *Jazz*.

Ai é pasè dimónndi ân, socuànt ed chi ragâz i én andè a sunèr... int un èter sît, mo qui ch'i i én vanzè i én sänper in batûda: Nardo, Checco Coniglio, Franco Franchén che con l ajût ed socuànt zûven bravèssum (e con Annibale Modoni al vibrâfon) i én bôn ed regalèr al póbblc däli emozziàn grandèssimi.

Anca mé ai ho avó l unâur ed cantèr int la cantéina ed Nardo al mais indrî e – cardîm – l é stè un mumânt dimónndi particulèr, anc parché cal šburdlån dal padràn d cà al m ha ciapè ala spruvéssta. Furtóinna ch'ai èra Modoni, ch'al m ha cunpagnè con al pian-e-fört (ai èra sänza chitâra...) e acsé a m la sän šgavagnè con una ciòpa ed canzunàtt.

Cla sîra, stand a sèder int una pultrunzèna šgangherè, a m guardèva intâuren e a pinsèva che cla cantéina la prèv a bän dirètt dvintèr un sît prutèt dala Cmónna o dala Sovrintendänza ai Monumént, prezîs al'Ustarî dal Sâul o ala Librarî Veronese, parché oramâi la fà pèrt a bän dirètt dla stòria e dla cultûra ed Bulaggna che, bisâggna arcurdèrel, l'é una zitè musichèl. Al le diş anc De Gregori int una sò canzunatta: "*Bologna... Bologna con i suoi orchestral*". Lónġa vétta – dãnca – a Nardo e ai sù ragâz, sänper zûven.

Un'eroèina sänza mdája

L'èra al mais ed màz dal 1945, la guèra l'èra finé, int al sänns ch'an s cunbatèva pió. I suldè itagliàn i èren turnè al sò cà, mo brîsa ló, brîsa Frêdo, al pèder di fangén dla Marî.

Dâpp ai ôt ed setàmber anc Frêdo l'èra turnè, còmm tant èter suldè sbandè in zairca ed quèl da magnèr e ftièri zivîl. Dimónndi i avèven pò dezîs d andèr in muntâgna par cunbâter cânter al nôv nemîg; di èter i avèven tólt a pât ed turnè a méttres la divîsa. Mo Frêdo l'avèva pinsè ch'an psèva brîsa abandonèr un'ètra vólta la sò famajja, e al dezidè ed vîver ala mâcia, incuntrândes ògni tant d arpiât con la Marî. I fónn mîs ed fâm e padîr, con sâul la lûs ed chi incónter clandestén, da bîsti brachè.

Una vólta che la cénna, ed pûc mîs, l'èra sfiné dala fâm e dala siólta, la Marî la zarché d andèr int al nascundélli in dóvv l'avèva arpiatè un pôc ed rîs, mo la fó sluntanè a stiupèt dai tudéssc. La tinté un'ètra vólta, con al curâg' dla dspraziân, e stavólta i la lasènn tôr al sò tesôr, la salvazza dla sò fangèina.

In cal mânter i liberadûr i s avsinèven, e Frêdo e la Marî i dezidènn d andèri incânter, andând a stèr dai sù d lî, ed là dala lînea. La Marî l'arivè d âura d andèr ed là, la cénna in brâz e i dû pió grandén atachè ala stanèla. Dâpp a socuânt dé anc Frêdo l'aré tgnó fèr la stassa strè, mo al n arivè mâi. La guèra la finé, e la Marî la n dsmitè mâi ed zarchèrel, stra i vîv e stra i mûrt, in ògni ruglâtt ed rèduci ch'i turnèven al pajais, in tótt i tanabûs, in tótt i sfundarión. E pò la fén ed tótti âl sperânz, quand al fèr d un cuntadén al ciapé cânter ai cadâver ed socuânt òmen.

Int un dé ed cal màz luminâus, quand la vétta la parèva arnâser int la tèra e int i còr, la Marî, péinna ed dulâur par la pèrsita dal sò òmen e d angósstia par l avgnîr di sù trî fangén, la vgnèva fòra dal zimitèri dâpp avoir purtè un fiâur in vatta ala tàmmba ed Frêdo, quand la s inbaté int un grópp ed suldè americàn ch'i avèven sîg di parsunîr tudéssc.

Dal ruglâtt ai arivè di cunplimènt vulghèr vèrs ed lî. Inciòn int al pajais fèva pió difarânza stra i vîc' invasûr, parsunîr, e i nûv liberadûr, tótt quant i s cuntgnîven da padrón vèrs i paisân,

fagând cunbréccola stra d lâur e inbariagândes insämm int âli ustari. Al sò argói umigliè, l'òdi pr i asasen dal maré, incôsa al s insgunbié int la sò mânt: la s achiné, la tulé sò un pardózz e al le tré cânter al grópp di suldè ch'i ridèven con vilanî. Par dsgrazia al giarân al ciapé un suldè americàn. La Marî la fó guantè e carghè in vatta a una camionatta.

Cal dé e quî dâpp i suòceri e i fiù i la stènn da stèr par gnînta. La Marî la parèva dscunpèrsa dal pajais. Pò la famajja l'arzé una cartuléinna in dóvv la i trancuilizèva só la sò salût. Alâura i tachènn a zarchèrla: ai fó interesè âli autoritè itaglièni, militèr, zivîli e religiâusi, e qualli americhèni, e ai fó un gran scanbi ed létter e telegrâm. Mo ai tgné pasèr socuânt mîs prémma che la Marî, fenalmânt, la psèss turnèr a cà e brazèr i sù fangén. L'èra stè tgnó parsunîra a Nâpol, int una parsân americhèna. L'avèva subé un sinifili d interrogatòri e pruzès, fentânt ch'an i fó aregnusó, pr al sò ât, âl rasân dla sò tràgica situaziân ed vaddva.

Lî la cunté che inción ai avèva mâi fât dal mèl.

E acsé i sù trî ragazû i avènn sîg almânc la mâma, eroèina d una guèra subé sänza càulpa.

la Nöccia d Bastèl

Quî ch'i én stè a Bulaggna Âl trai vólt ed Casanòva

Stra tótt i viazadûr famûs, itagliàn o furastîr, ch'i én pasè par Bulaggna lasând pò una quèlca tstimugnanza scréttâ ed quall ch'i han véstt e fât int la nôstra zitè, Iâcum Casanòva l'é fòrsi ón di manc arcurdè. Epûr ste veneziàn dala vétta aventurâusa, ch'l ha fât dvintèr al sò nómm una paròla universèl pr indichèr un strasénna-stanèl, al fó a Bulaggna trai vólt.

La prémma la fó dal 1744 quand, in cà d una vaddva bulgnaiisa, l'avé sóbbit môd ed filèr drî a ónna dâl sâu fiòli, una ragazzatta ch'la s ciamèva Tirisén e ch'la studièva mùsica par cantèr a teâter. Casanòva, ch'al vgnèva da Ancânna, a cal tânp che lé l'èra abèt, e pr an èser aregnusó al s'èra travsté da ufizièl fagândes fèr da un sèrt un ftièri só misûra.

La secânnda vólta la fó darsèt ân dâpp, dal 1761: Casanòva l'arivè da Fiurânza insämm a un'ètra fangiatta ch'la fèva la balaréinna: i dû i stènn

pòc tânp a Bulaggna, mo al fó un mumânt felîz parché dâpp i tachènn a litighèr e ala fènn i s separènn e i andènn ognón pr una nôva strè.

L'últma vólta la fó ala fén dal 1772. Al s'èra lughè int l'albèrg *San Marco* e stavólta al s farmé pr un bèl pzulén, având môd ed frequentèr dla bèla zânt: un cânt, al cardinèl, un autâur ed cumèdi piotòst scuntrâus, e anc al famâus cantânt lérric ciamè Farinèl(*), che par vî d una zèrta uperaziân subé a diè ân (qualla che in gèner as fâ ai galètt par fèri dvintèr di capón), l'avèva mantgnó par tóttâ la vétta una vuisléina da ragazòl ch'l'avèva fât la sò furtónna int i teâter musichèl e parfén ala câurt dal rà ed Spâgna.

Pén ed póff, tanpinè dai creditûr, in bulatta dûra, dâpp avoir vindó la sò caròza par tirèr só un pôc ed bajûc, Casanòva al tajè la lâza da Bulaggna.

Dla zitè al lasarà int i sù scrètt l'arcòrd d un sît gudâvvel da stèri.

“A Bulaggna a se stâ dimónndi bân; as vâ a spâs al'òra di sù pôrdg' e as câta dla zânt alîgra e istrué”.

E ancâura: *An i é brîsa in Itâglia una zitè in dóvv as gòda ed pió libartè e prosperitè che a Bulaggna. Qué as trôva da lughèrs e da magnèr a bân marchè. La zitè l'é pròpi bèla, al pèr ch'i l'èven dpénta pió che costrué, con tant bî palâz pén d urnamènt. L'ha un'Universitè con pió profesûr che âl n èven tótti càli ètri zitè méssi insämm. L'é pûr vaira che i én paghè mèl dal Guèren, mo i s la chèven parché i han una móccia ed studènt a leziân”.*

E pò: *“Qué as trôva môd ed stanpèr di líber pr una canta ed Giuân e anc se l'Incuiziziân l'é piotòst sevèra con i scritûr, as acâta sänper la manîra ed sgavagnèrsla”.*

Mo Bulaggna l'avèva anc un quèlc difèt: *“La nubiltè l'é supèrba e dsjudavvla vèrs i furastîr; i burghîs i én nèst e bón, mo zânt urdinèria, quî dal bâs pòpol, ciamè “i birichén”, i van al inpèra con i “lazarón” napoletàn a fèr dâli inprais catîvi.*

Mo in quant a birichén, anc Casanòva an scarzèva brîsa...

Silvano Rocca

Carlo Broschi, détt Farinelli, l'é arcurdè pr èser stè ón di pió gran cantânt castrè. Dâpp avoir cantè int i pió inpurtânt teâter dl'Europâ, al de-

zidé ed stabilires a Bulaggna, int una vélla fòra dâl Lâm, ch'la fò bucé zâ dapp la guèra par slarghèr al zucherifèzzi. Al pinsé ed dlîzer la nôstra zitè parché qué ai éra al conservatori musichèl pió inpurtant dal mând.

La ziviltè cuntadéina

Da cínno e pò da ragazlâtt a sânvgnó só in canpâgna; defâti, dal prémm dé dâpp ch'ai éra finé la scôla infên al dé prémma ch'la turnéss a tachèr, mé andèva da mî nôna int un paisén dla bâsa stra San Zôrz e la Piv ed Zânt: lé a sânvstè anc par dû ân intîr cme sfulè durânt la guèra. A pasèva i mî dé a cà dai Còc, i Cocchi, una famájja ed cuntadén ch'i avèven al fânnnd pròpi dedrî dal scôl dóvv ai stèva la nôna, ch'l'èra la bidèla. Lâur i um tratèven pròpi cómm ón dla famájja, anc int al lavurèr e int âl bravè. Da Còc a fèva claziân, dsnèr e zanna; andèva a sghèr la spâgna, a rastlèr la e a fèr i balén; andèva a mèder e a bâter, a tajèr, tirèr e fundèr la cânva nasând la pózza dl'âcua mèrza dal maşadûr par tôr só al pass prémma ch'al muréss; a guarnèva âl bîsti, a purtèva âl sfurchè d aldâm in vatta al'aldamèra, a tgnèva la cavazza ai bû quand i arèven. Ai ho inparè ed cgnósser al sudâur, la fadîga e âl sfiòpel int âl man, mo anc la sudisfaziân ed magnèr na mugnèga dspichè dal âlber, la buntè d una fatta ed panzatta int al frizân e al piaşair d una masscla d âcua frassca tirè só dal pâzz.

Mo al quèl pió inpurtant ch'ai ho imparè l é stè capîr al gran valâur dla sô cultûra e dla sô ziviltè. Al cuntadén, sânz i ménnom stûdi ed chémica, l éra bân ed preparèr la sâulfna par la víd, cgnósser e strumnèr l aldâm madûr; preparèr al bâgn par méttèr vî âli ôv; sânz savair né d astronomî né ed metereologî, an sbaglièva brîsa al mumânt par summèr e par sghèr un âlber in manîra che al laggn an taruléss; sânz inciónni noziân ed siânz naturèl, al savèva cme mantgnîr i bigât da saida, arlivèr âli èv, castrèr i capón; sânz avair studiè né física né matemática, l éra bân ed drizèr una fèggna ed stécc e ed pâja in manîra ch'la n se dsfèss o la s arbaltéss e d calcolèr con prezisiân i quintèl ed furnânt e âl castlè d û ed cl ân; sânz cgnósser né medgéina né

veterinèria, al medghèva una pièga al cavâl e al fèva parturîr una vâca. Al fât misteriâus l éra che al cuntadén al savèva incôsa sânz mâi avair studiè gnînta. I sù i èren i stéss stûdi ed sô pèder, ed sô nòn e dal nòn ed sô nòn, che int i ân i s èren trasméss tóttal'esperianza e la prâtica méssi insâmm guardând quall ch'ai suzdèva in natûra: âl fèss dla lónna, cómm al nasèva e l andèva zâ al sâul, al muvimânt e la cunsistânza dâl nôvvel e dal vânt; al cunpurtamânt dâl bîsti, al culâur dla tèra e tótti câl rêgol naturèl ch'âli én sânvper qualli da zintunèra d ân e âl cânten incû come sânvper, bâsta rispetèr. E quand l avèva ardótt la sô bèla móccia d ân, al traşmitèva, acsé cum i avèven fât con lô, al sô savair ai zûven, e pió ai calèva la sô fôrza, pió ai carsèva la sô autoritè che inción arèv mâi méss in dóbbi, parché ai era i fât a dimustrèr la. E mâi inción a se srèv parmâss ed scarnîr o manchèr ed rispèt a chi éra drî a arivèr ed cô dal sô viâz, parché al vèc' al fèva al vèc' sânz tant bruntlamént e isterîsum pr al pais di ân, mo con chèlma, serenitè e a dirèv anc la nobiltè dla sô esistânza anc quand, cum al pôl capitèr, ai arivèva dulûr, angóssti e dsgrâzi. Tótt quasst l ha nómm patrimonî culturèl, una ricazza ch'la pasèva da una generaziân a cl'ètra con al strumânt pió fâzil dla comunicaziân: la parôla; pôchi parôl, mo cèri e dirèti, int la lântua ch'l'èra qualla cgnusó da tótt e che tótt i èren bôn ed drevèr e capîr sânz fadîga: al dialâtt. Adès, par mèrit o par câulpa dal prugrès tecnològic, al n é pió acsé. E a guardân amagunè e malinçonic, mo sânz surpraisa né maravájja, che l'antîga ziviltè cuntadéina e al nôster dialâtt i én aviè, a brazâtt, drî ala strè dl'indifarânza generèl.

Elio Evangelisti

Al fularén Falanâna la pièga

Ai éra una vólta un sugèt tante dío delichèt ch'an i é dóbbi. Al s ciamèva Falanâna e l éra acsé delichèt che se un bigatén al girèva só pr un mûr, lô an psèva brîsa durmîr pr al gran putifèri. E se par chès una furnîga la fèva caschèr par tèra una granéina ed zóccher, lô par la gran pòra al sbalanzèva ed pâca in pî drétt şvarsland: *Dío mé mâma, ajût, ajût, ai*

é al taramòt!

As capéss che un sugèt ed cla pòsta an psèva brîsa sufrîr i cínno, i tenporî coi trón e âl slusnè, âl mâchin e i muturén, mo masmamânt ai deva fastîdi la pállver sâtta ai pî. Par ste mutív lô an girèva mâi gnanc in cà sô, mo al s fèva sânvper purtèr in brâz da un sarvitâur grand e gròs. Ste sarvitâur al s ciamèva Gujèlum e dala matèina ala sîra al sgnèr Falanâna l éra sânvper drî a fèri di roi int âli uracc'.

- Vâ pian, Gujèlum, a t ho détt d andèr pian sinchenâ a m rân!

A fôrza d an adrevèr mâi i pî e âl ganb par girèr, l éra dvintè grâs técc' e con pió al s ingrasèva, con pió al dvintèva delichèt. I i dèven nójja parfén i câl int âl man dal sarvitâur:

- Insamma, Gujèlum, cum t l ôja da dir che, quand t um pôrt, t è da méttret i quant!

Gujèlum al supiéva e al s insfilzèva di quantón ch'i srènn andè bân a un elefânt. Mo andând inânz coi ân, al sgnèr Falanâna al carsèva sânvper de pió ed pais e al pòver sarvitâur l éra sânvper mói trânc ed sudâur sía d estèd che d invèren. Acsé ai véns in amânt una bèla idè: *Chisâ csa i suzdrev s'a sfrunbléss al sgnèr Falanâna zâ dala fnèstra?*

Capitè che, pròpi cal dé, al padrunâz al sèra méss indòs un bèl ftièri ed lén bianc. Gujèlum, ch'l in avèva bèle pén i sunâi, al le bucé zâ dala fnèstra, mo sâul par fèri da capîr ch'l éra una pièga da santufèzzi. Di prîguel an n éra brîsa parché la fnèstra l'èra èlta sâul mèz mèter da tèra.

Però quall ch'suzdè an le psèva indvinèr inción: al padrunâz rânpacuajón, con al sô bèl ftièri bianc nôv ed trânca, l andé a caschèr pròpi in vatta ala caganléina d una mâssca e al s fé una maciuléina int âl brèg. Par psairla vâdder ai sré vló un canucèl, mo Falanâna l éra tante dío delichèt, tant dsjudâvvel, tant schitignâus, che pr al gran dsçósst ai véns un bottasó e l andé al gabariót.

Dâpp a ste fât, Gujèlum l andé a sarvézzi da un èter. Mo, prémma ed fèr al cuntrât, al vòls cuntrulèr che al nôv lavurîr an fòss brîsa cme quall ed prémma. E defâti al secânnnd padrân l éra ón ed Masumâdeg ch'al sunèva l urganén e la Filúzzi, l avèva sânvper un mócc' ed tuşétt par cà, al magnèva al pulâster col man, ai piaşèva al vén che

al spómma e anc ed stèr in barâca coi amîg. Al nômm a n m l arcôrd brîsa, mo a cradd ch'a l avâmen arcgnusó tótt. Al fô acsé che Gujêlum, an esandi mâi d avîs ed catèr un sît e un padrân acsé, tótti âl matén apanna livè al gèva sânpèr:

- *Falanâna, Falanâna, té stà là che inción at ciâma e mé a stâg qué dv ai é la mâna!*

Sigèn Lœvra

Stòri ed pustén

In socuànt nômmèr pasè dal nôster giurnalén a cunté i chès mî e di mî colêga pustén. Quasst che qué, però, al m é vgnó in amânt sâul adès. As tràta d un schêrz, mo un schêrz catív, ch'al psèva avair dâl consequânz sêri, mo sêri dimónndi.

Al pustén in questiàn al s ciamèva Emilio, mo par nuèter l'êra Mélli. La zòna ed sô competânza l'êra cla pèrt ed Bulaggna só par Casâja, infèn a Mânt Pradân, e sicómm ch'l'êra tótt culénna, al nôster al fèva al sô gîr con la Lambretta. Bisâggna dîr che Mélli l'êra un òmen trancuèll, educè, con un purtamânt signorîl. L'êra, insâmma, un òmen ch'al dèva fidózza e ch'al fèva unâur al sô lavurîr. Pròpi par quasst a n avân mâi capé al parché ed cal schêrz ch'i i fènn i *soliti ignoti* in st mântèr ch'al vgnèva zâ par la strè ed Casâja: i tirènn un fil d fèr da una pèrt a cl'ètra dla strè, brîsa a 90 grèd mo ed şgalémber, in manîra che, andandi a sbâter cânter, an psèss brîsa trunchèrel, mo şblişghèr par tèra in diagonèl.

Cal dé lé Mélli l arivé in ufèzzi dşgrustè mo con tótti âli òsa in âurden, sânz a riusîr a spieghères al parché ed cal brótt schêrz. La polizî la fé una dnónzia *contro ignoti*, mo tótt quant - mé cunprais - a vanzénn dl'idè che cal fil d fèr l'êra destinè a quèlc d ón èter, parché a Mélli i i vlèven bân tótt i sù destinatèri.

Stramèz ai sù destinatèri ai êra anc una sgnâura che quand mé andèva ai Aldén la fô la mî profesorassa d itagliàn. Sicómm che la sô matèria l'êra l'ónnica in dóvv mé a m la şgavagnèva, la m dèss che mé, andând ai Aldén, avèva şbagliè scôla, e sicómm che int i tème a m la cavèva pulidén, una vólta la gé che mé avèva da dedichèreum *alle lettere*.

Ai câpitè che Mélli - pròpi ló - l andèss in fèri e a mé am tuché ed sostituèrel int la zòna ed Casâja. Un dé mé avèva un'arcmandè da cunsgnèr int una vélla lasó a Mânt Pradân. A suné al campanén e quèlc d ón am dé al tîr dal rastèl. Quand a fô dnanz al óss ed cà, a asptèrum ai êra lî, la mî profesorassa, con una quingénna d ân in pió, mo l'êra pròpi lî. A i fè firmèr l'arcmandè e, prèmma ed dèrila, a i dèss:

- *Signora, lei non mi riconosce, ma io sono stato un suo allievo all'Aldini. Lei un giorno mi disse che scegliendo quella scuola avevo sbagliato indirizzo, consigliandomi di darmi alle lettere. Ho seguito il suo consiglio: lettere, cartoline e... raccomandate!*

E vî ch'andé par tirèr d lóng con al mî gîr... lasandla lé con un mèz surîs stanpè int la fâza.

...
Tant ân indrî, in Rumâgna i fèven una câursa in biziclatta ch'la s ciamèva *Trofèo Tendicollo* (ch'l'êra cla stacca ed plâstica ch'l'andèva infilè int al sulén dâl camîs). Una bèla matèrina Filfrén (al mî colêga/amîg Elves Medici), apanna şmuntè dala nòt in staziàn, al dezidè insâmm a socuànt èter ripartidûr d andèr a vâdder cla famâusa câursa, ch'i la fèven al dâpp-mezdé. I saltènn in mâchina e vî ch'i andènn tótt cuntént.

Par du dé inción savé che fèn i avèssen fât chi trî dşgraziè. I arivènn in Rumâgna che la câursa l'êra finè da un bèl pèz, e quasst parché int l andèr in là i s farmènn in tótti âli ustarî ch'i catènn avèrti. Invèzi che turnèr in ufèzzi, i durmènn in mâchina par şmaltîr la câsa ch'i avèven ciapè.

Quand i s turnènn a presentèr a lavurèr - dâu sîr dâpp - al chèp ai cazé una bravè ch'as sintèva i roi fèn int al sâtt-pasâg' e quand ai dmandé chi avèva vènt la câursa, inción savé arspânnder.

La siânza di nûster vîc'

Lâriz (*Pinus larix*) - larice, pianta per lo piú coltivata per ornamento e di cui trovansi estese piantagioni in alta montagna; pregiata per il legno e per le essenze che se ne estraggono, aventi applicazioni terapeutiche e industriali. La corteccia, ricca di tannino, è usata nella concia delle pelli.

Lavandla (*Lavandula spica*) - spico, lavanda, pianta odorosa - una delle erbe di San Giovanni cui si attribuisce virtù contro i malefici. Il popolo l'acquista in questo giorno per metterne i rametti fra la biancheria. Nella medicina popolare è ritenuta vermifuga e ne viene usato l'infuso come tonico e antispasmodico. L'industria estrae da questa pianta un olio essenziale per profumeria. Lo spirito di lavanda per toeletta si prepara con macerazione de' fiori (5 parti) in ispirito e acqua (16 parti) per 24 ore, distillando.

Da: G. Ungarelli, *Le piante aromatiche e medicinali nei nomi, nell'uso e nella tradizione popolare bolognese*.

Tipografia Luigi Parma, 1921.

Al Pânt dla Biânnda nómmer 92

Mais d avréll dal 2010

Diretâur iresponsâbil e limušnîr:

Fausto Carpan

Dsègn uriginèl:

Lupâmbbol (Wolfgang)

Umberto Sgarzi

Matitâza (Giorgio Serra)

Coretâur di sbâli: **Bertén d Sèra**

Strulgân eletrònic: **Âmos Lèli**

Abunamént par pòsta: almânc 20 € al ân.

Indirèzz:

FAUSTO CARPANI

Via Emilia Ponente 21

40133 BOLOGNA

tel. cell. 339-3536585

fausto.carpani@alice.it

Tótt i scrètt in dóvv an i é brîsa indichè l autâur i én ed Fausto Carpani.

Al dizionèri ed riferimânt par cäl paròl ch'âli én difèzzil da capîr l é quasst:

Lepri - Vitali

Dizionèri

BULGNAIS - ITAGLIÀN

ITAGLIÀN - BULGNAIS

Pendragon, 2009

I sît bulgnîs i én quissti:

www.pontedellabionda.org

www.clubdiapason.org

www.lafamigliabolognese.it

www.bulgnaish.com

www.marcopoli.it

- Carpani e i sù amîg -
- La Compagnia del Ponte della Bionda -

APRILE

Sabato 17 Ore 21	Centro Sociale Croce Coperta (via Papini 28): la Compagnia del Ponte della Bionda in: “Da vîc’ cum la mitagagna?”, commedia in due atti di R. Nanni e F. Carpani, regia di Cristina Testoni.
Giovedì 22 Ore 21	Sala ARCI Paradiso di San Lazzaro (via Bellaria): serata in favore dell’Istituto Ramazzini con la partecipazione del coro “i Bruschi” e di Fausto Carpani, Gigén Lîvra, Ruggero Passarini, Sisén, Antonio Stragapede.
Giovedì 29 Ore 16,30	Alla Famajja Bulgnaiša (via Barberia 11): pomeriggio dialettale con la partecipazione dei nostri poeti.

MAGGIO

Venerdì 14 Ore 21	Presso il Centro Sociale Pescarola (via Zanardi 228/a): “Carpani e i sù amîg”
Giovedì 27 Ore 16,30	Alla Famajja Bulgnaiša (via Barberia 11): pomeriggio dialettale con Fausto Carpani, Sisén e la squadra dei nostri poeti.
Sabato 29 Ore 21	Alla “Festa delle Spighe” delle Budrie di San Bartolo (San Giovanni in Persiceto): “Carpani e i sù amîg”

GIUGNO

Venerdì 11 Ore 21	Presso la Parrocchia di Sant’Andrea alla Barca (P.zza Giovanni XXIII): “Quando i portici erano di legno” casi, personaggi, luoghi del medioevo bolognese raccontati e cantati da Fausto Carpani con il supporto delle immagini realizzate da Matitaccia.
----------------------	--

Associazione Culturale
IL PONTE DELLA BIONDA

Via dei Terraioli 13 - 40129 Bologna

Tel. 334 378 72 19

www.pontedellabionda.org

info@pontedellabionda.org

- Le conferenze storiche di Marco Poli -

BOLOGNA E LE SUE STORIE
CICLO DI CONFERENZE DI MARCO POLI
Sede: EMILBANCA, Via Mazzini 152

Martedì 13 aprile, ore 17

- **La Basilica di Santo Stefano: passato, presente e futuro.**

La storia dell'edificio. Le caratteristiche architettoniche ed artistiche. Le reliquie più famose. Le ristrutturazioni nel corso dei secoli.

Martedì 20 aprile, ore 17

- **Storia del verde pubblico a Bologna.**

Il primo "verde pubblico" di Bologna fu la Montagnola, poi giunsero i "Giardini Margherita" e le piazze-giardino realizzate nella seconda metà dell'Ottocento nell'ambito del rinnovamento urbano di Bologna. Nel Novecento la quantità di verde pubblico ebbe una forte crescita in tutto il territorio urbano.

Martedì 27 aprile, ore 17

- **Economia e credito a Bologna (secc. XIII-XIX)**

Lo sviluppo economico dal XII secolo: la lana, la seta, la canapa. Mercanti e commercio. L'avvio dell'industrializzazione nella seconda metà dell'Ottocento. I banchi ebraici. Il Monte di Pietà. I titoli del debito pubblico per finanziare opere pubbliche, monumenti, emergenze finanziarie. Le banche dell'Ottocento: la Cassa di Risparmio, le banche popolari e cooperative, il Credito Romagnolo, le Casse Rurali.

Martedì 4 maggio, ore 17

- **Matrimonio e doti a Bologna nei secoli**

Sposarsi o monacarsi? La sorte delle donne fra matrimoni d'interesse e monacazioni forzate. Il ruolo fondamentale della dote. L'intervento della società per favorire il matrimonio.

Martedì 11 maggio, ore 17

- **Bologna verso l'Unità d'Italia 150 anni fa**

Bologna, attraverso un plebiscito aderì alla monarchia sabauda. Come si giunse a quell'atto? Quale fu il "risorgimento bolognese"? Cosa cambiò successivamente?